

Keusoten tarkastuslautakunnan arviointikertomus 2022

Mäntsälän kunnanvaltuusto, 11.9.2023

Erkki Laukkanen

Asian tausta

- Mäntsälän kunnanhallitus esitti 12.6.2023 kokoontuneelle kunnanvaltuustolle, että kunnanvaltuusto merkitsee tiedoksi Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymän (Keusote) arviointikertomuksen vuodelta 2022.
- Näin ei kuitenkaan tehty, vaan kunnanvaltuusto päätti kokouksessaan 12.6.2023 lähettää Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymän arviointikertomuksen kunnan tarkastuslautakunnalle mahdollista kommentointia varten.
- Päätöksen taustalla oli ajatus, että Keusoten arviointikertomukset tuotaisiin valtuustolle tiedoksi kunnan oman tarkastuslautakunnan kautta.
- Arviointikertomusta koskevassa keskustelussa tuotiin esiin erilaisia kuntayhtymän toimintaan liittyviä seikkoja, joita Keusoten tarkastuslautakunta oli omassa arviointikertomuksessaan pitänyt varsin ongelmallisina.

Keusoten arviointikertomusten arviointia

- Kuten kaikilla kunnilla ja kuntayhtymillä myös Keusotella on oma poliittisesti edustava tarkastuslautakuntansa.
- Sen päättynyttä toimintavuotta koskevat arviointikertomukset ovat olennainen, Keusoten taloutta, hallintoa ja toimintaa koskeva tietolähde.
- Vuoden 2022 arviointikertomus nostaa esiin samoja ongelmia kuin edeltävien vuosien arviointikertomukset.
- Siksi niiden ja niihin annettujen vastineiden vertailu muodostaa hyvän pohjan mahdolliselle Keusote-kauden toimintaa koskevalle oppiraportille.
- Se ei kuitenkaan ole Mäntsälän tarkastuslautakunnan tehtävä. Siksi seuraavassa rajoitumme vain eräisiin nostoihin.

Pari nostoa talouden arvioinnista

- Keusoten omassa tuotannossa sitovuustasona on toimintakate, joten kaikkia talousarviomuutoksia ei ole välttämättä kohdennettu tiliryhmätasolla oikein, koska pääpaino on ollut varsin karkean sitovuustason oikeellisuudessa.
- Tällainen raportointi, jossa sitovuustasona on vain yksi luku, on aivan liian karkea. Siksi tarkastuslautakunta on toistuvasti suosittanut, että talousarviossa esitetyt sitovuustasoja tarkennetaan koskemaan myös palvelualueita.
- Kokonaiskuvan hahmottamista vaikeuttaa myös se, että määrärahaylityksiä on vuodesta toiseen verrattu vuoden lopulla muutettuun talousarvioon, eikä alkuperäiseen, valtuuston hyväksymään talousarvioon. Siten suuretkin määrärahaylitykset on saatu näyttämään pieniltä.
- Perusteltua kritiikkiä on esitetty myös ostopalvelujen kasvun ja julkisten hankintojen läpinäkyvyydestä.

Pari nostoa yhtymästrategiasta 2020-2025

- Tarkastuslautakunta pitää strategisia tavoitteita saavuttamattomina ja siten epäonnistuneina.
- Tarkastuslautakunta toteaa,
 - että sillä ei ole tietoa strategisten tavoitteiden toteutumisesta edellisten vuosien aikana
 - että hoitoon pääsy on vaikeaa ja hoidon kokonaiskoordinaatio tuntuu asiakkaasta keskenjäävältä
 - että lähtövaihtuvuus ilman eläköitymistä on ollut kiihtyvä ja ylisuuri.
- Tarkastuslautakunnan saaman käsityksen mukaan henkilöstön hyvinvointi kyseenalaistetaan.

Pari nostoa toiminnallisista tavoitteista

- Tarkastuslautakunta toteaa edelleen, että toiminnallisten tavoitteiden toteutumista oli vaikea arvioida tilinpäätöksessä esitettyjen toteutumatietojen perusteella.
- Oletettavasti – tarkastuslautakunta ei ole aivan varma – 11 tavoitteesta toteutui kuusi. Neljä tavoitetta toteutui osittain ja yksi tavoite ei toteutunut lainkaan.
- Tämän todettuaan tarkastuslautakunta edellyttää hyvinvointialueen huolehtivan siitä, että alueen asukkaat saavat jatkossa tasapuolista palvelua ja puhelinpalvelu toimii.

Lopuksi

- Keusoten tarkastuslautakunnan arviointikertomukset kuntayhtymäkaudelta 2018 – 2022 ovat jääneet aivan liian vähälle huomiolle.
- Ne ovat kyllä olleet Keusoten päätöksentekaelinten tiedossa ja niiden pohjalta kirjoitetuista virkamiesvastineista on omat koosteensa.
- Mutta vaikutelmaksi tästä kaikesta jää eräänlainen kaksijakoisuus: päätöksentekelimissä käsitellyt linjaukset ja arviointikertomusten niistä tekemät arviot ovat jo pitemmän aikaan olleet varsin kaukana toisistaan.
- Paremmalla ajalla olisi arvioitava, miksi näin on käynyt, ja miten pidämme huolen siitä, että näin ei kävisi vuoden 2023 alusta aloittaneella hyvinvointialueella?